

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban érvényes:
 Egyszeri ár... 18 kor.
 Helyben kávéval...
 Egyszeri ár... 20 kor.
 Helyben kávéval...
 Vidékre postán szállítva:
 Egyszeri ár... 24 kor.
 Helyben kávéval... 6 c

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Közzététel: minden nap a hétig és
 Szombat utáni napok kivételével
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 8.
 A megjelentégek kátrák visszavételét
 vagy megőrzését nem vállaljuk.
 Hirdetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők
 Egyre minden óra 5 más.

NAGYVÁRAD június 24.

Mi a haza?

Mi a haza?
 Bővli áru azoknak, kik mindennek értékét az adás-vétel értéke szerint határozzák meg. Eladni nem lehet tartani drága, hát tudnak rajta.
 Oltár azoknak, kiknek nem a has vagy zseb az Istenük, oltár, melyen áldozni kell.
 A föld, szigorúan megállapított határainál, mélyében az apák sirja, felületén az ősök vére, falvain, tanyáin a régi ház, hol bölcsőnk ringott, hol gyermekeink felelet találnak s kenyeret a család; ez a Haza teste. A múlt történetéből leszűrődő tradíció ez a haza lelke.
 Ez a test, ez a lélek adja meg a mi testünknek és lelkünknek képét. Az arcz típusát, mely semmi máshoz nem hasonlít s a lélek fejlődési irányát, mely nemzeti karaktert szül.
 Az ide jövő külföldiek előtt érdekes idegen néptörzsek, hazánk határán túl, partra rántott halként érezzük magunkat.
 Más ország és a Haza között az a különbség, ami a vendéglő és otthon között.
 Vannak kávéházi alakok, kik soha sem érezték mi az otthon s gunyolják azokat kiknek az otthon mindenük, és vannak emberek, kik otthon alkottak

maguknak és sajnálják azokat, kik soha sem érezték annak áldott melegét.
 E kétféle ember sohasem fogja megérteni egymást, de megélhetnek egymás mellett.
 Ha azonban az utcán élők le akarják rombolni az otthon, akkor vissza kell ütni és kivenni őket a tisztességes emberek közül.
 Arczátlanul kezd tolamakodni köztünk a kozmopolita áramlat. Ezt meg kell fojtani csirájában.
 Nem rég alázták meg bennünket a Chlopy-i esetből kifolyólag. Akkor a Kossuth-párt harcban volt a magyar vezény szőrt. Vártunk nagy dolgokat. És csakugyan a chlopy-i esetből eget-verő láрма lett. Barta Ödön azonban leszereltette a pártot, a megbízhatlanság bélyegét sütve reá örökre.
 Se magyar vezényszót, se elégtételt nem kaptunk, csak ígéretet, hogy később lesz a nagy harc, akkor megrendül a világ a Kossuth-párt öklétől vagy torkától.
 No most jött még csunyasabb dolog, a galaczi eset. A Kossuth-párt újra ütötte a dolgot s természetesen újra leszerelt. Bevégeztetett.
 Valamelyik hősnek az volt a kardjára vésve, könnyen ki ne vonj, becsület nélkül hüvelybe ne tégy. Jó volna ezt a hősködő ellenzéknek megjegyezni.
 Csodás, hogy ilyenkor a lapok egy-

hangulagmily siránkozást visznek véghez a hazafiság pusztulása felett.
 Hát tessék megnézni, hogy mit csinálnak a közélet apró férgei! mint nyálazzák be a haza képét, mint tapsol nekik a fél művelt tömeg, s mint dicsérik ki a lapok a hazát sértegető demagógiát.
 Ilyen türelem mellett, amilyen társadalmunkban van, nem csoda az a korrupció, mely külpolitikánkat uralja.
 Megölték bennünk a haza lelkét, a történelmi érzéket, a haza testével sem törődünk. Ott hagyjuk könnyen, vagy elnézzük, ha le csipnek belőle egy tenger szemnyit.
 Lassankint elpusztul csakugyan a Haza s maradnak helyette politikuskaink és kozmopolitizmust tanító vándor apostolaink.
 Milyen erős ütés kell vajjon, hogy eszmélni kezdjen a mi tönkre tett nemzetünk?
 F—y.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, június 24.
 Az ülés elején mentelmi ügyek egész sorával hozakodott elő Maróthy László. A baloldalon legkevésbé tetszett a Kubik Béla ügynek elintézése, akinek ünnepélyesen meg kell követnie a Házat azért, mert a kormánypártot megsértette.

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Leszámolás.

Irta: ALFRÉD CAPUS.

Mialatt Chambon idegesen nyitogatta, meg csapkodta a fiókokat, az azokból kivett iratokat pedig a kandallóba dobálta, azalatt az inasa, Antonin, nyugodtan rendezgette a butorokat és az apróságokat.
 — Ezt a csomót is a tűzbe vethetem, uram? — kérdezte Antonin.
 Chambon intett, mire nagy halom irás repült a lángok közzé.
 Chambon oda sem tekintett, hanem amint az inas bevégezte azt, a gazdája rámutatott a vasuti menetrendre.
 — Főlsleges megnézni uram — felelte Antonin — biztos vagyok abban, hogy a vonat 8 óra 15 perczkor indul.
 A gazdája mégis utánna nézett a menetrendben.
 — Még három-négy órára van hátra —

mondta Chambon és ezzel belésüppedt egy kasszába és mélyen fellélegzett.
 — Ne izgassa fel magát, uram — mondta Antonin. — Ilyen dolog nagyon sok emberrel megessék. Tavaly az ön barátjával történt... Hogy is hívták?
 — Varon.
 — Igen, Varon.
 Az ő vállalkozásai is rosszul sikerültek, elutazott és most boldogan él az idegenben... nem tudom hol...
 — Hat millió passzívát hagyott hátra. Kicsi híján és magam is vele bukhattam volna. Akkor bizony sz-rencsésen csusztam át a veszedelmen.
 — Hat millió! — kiáltotta Antonin, aztán habozni látszott, vajjon megkérdezze-e azt, amit szeretne.
 Végre megemberelte magát és így szólt urához:
 — Bocsásson meg uram, ha belégyeledem az ügyeibe, de én már régen az ön szol-

gálatában vagyok és teljesen az öné vagyok... Tehát az uram passzívái...?
 Chambon főlegyen sedett és a lábával dobantott:
 — Hisz épen ebben rejlik az ön balszerencsém, kedves Antonin. Az én passzíváim nevetségesen csekélyek... A hatodrésze sincs Varon passzíváinak... Mit is mondok? — A tizedrésze talán!
 — Hát mégis csak van igazságtalanság! — vélte Antonin. — De bizonyos ön abban, uram, hogy nem tuloz? Nincsen semmi remény?
 Chambon a legteljesebb bizalommal volt régi, becsületes inasa iránt, aki tizenöt év óta viselte a gazdájának a gondját; azóta, amióta Chambont első spekulációi kiragadták a nyomorból.
 — Ha ma estére el nem utazom, holnap vagy legkésőbb holnapután letartóztatnak, — mondta Chambon.
 — Uramnak jobban kell értenie ezt a dolgot, mint nekem. Tehát el muszáj utaznia?

A legkiválóbb tanárok és orvosoktól mint hathatós szer:
Sirolin
 jainál ugymint idült bronchitis, számarhurut és különösen lábbadozóknál
 influenza után ajánlatik. Emeli az étvágyat és a testsúlyt, eltávolítja a köhögést és a köpetet és megszűnteti az éjjeli izzadást. — Kellemes szaga és jó íze miatt a gyermekek is szeretik. A gyógyszerárakban üvegenként 4.— kor.-ért kapható. — Figyeljünk, hogy minden üveg az alanti czéggel legyen ellátva:
F. Hoffmann-La Roche & Co vegyészeti gyár Basel (Svájc) 480.

A karzaton mai is sok az ember. A puskaropogás elmúlt ugyan, de a mult napoknak a füstje még nem szállt el a Ház felől.

Ez még mindig idecsalja az érdeklődő közönséget.

Részletes tudósításunk az ülés lefolyásáról a következő:

Elnök: Perczel Dezső, megnyitja az ülést, bemutatja a beérkezett irományokat.

Tisza István gróf bemutatja a kvótabizottság jelentését.

Mayer Károly a mentelmi bizottság előadója a Lengyel Zoltán és Zboray Miklós mentelmi ügyében a határidőnek még 15 napra való meghoszábitását kéri.

Maróthy László a mentelmi bizottság előadója több mentelmi bizottsági jelentést terjeszt be, többek között bejelenti, hogy Kubik Bélát azért a kifejezésért, hogy nem ég le a potájukról a bőr a 355. §. alapján a Ház ünnepélyes megkövetésére ítélték. Erre különvéleményt nyújtottak be, hogy mondassék ki, miszerint az elnök rendreutatisása elegendő volt.

A többség elfogadta a mentelmi bizottság javaslatát a kisebbség különvéleményével szemben.

Következik napirend szerint

az 1904. évi költségvetés,

Kaas Ivor báró adatokkal igazolja, hogy a pénzügyminiszter gazdálkodása sokkal károsabb, mint elődje alatt, mert amikor Lukács vette át a tárczát, harminczmillió többlettel számoltak be a zárszámadások. Hibáztatja a kölcsönműveletet, melylyel rabszolgául kiszolgáltatják az országot a hitelezőknek. (Ugy van a balközépen.)

Összehasonlítást tesz a különböző országok gazdasági körülményeivel, ezekben az országokban daczára jobb, kedvezőbb körülményeknek, a kormányok nem állanak elő ilyen, a nép gazdasági helyzetével nem számoló, horribilis költségekkel.

Igazat ad a miniszterelnöknek, hogy takarékoskodni kell, de nem gazdasági fejlődésünk, nemzeti kulturánk kárára, hogy a hadügyi költségvetések kielégíthetők legyenek.

Nem csak az ellenzéknek, de a kormány-

pártnak is kötelessége, hogy a nép újabb és újabb indokolatlan megterhelése miatt a leghatározottabban tiltakozzon. Ha ezt nem teszik, hűtlenséget követnek el azokkal szemben, akik érdekeik megvédésére ide küldötték őket. (Ugy van a balközépen.)

A közigazgatásnál ugyszólván pazarlást konstatál. Hosszasan foglalkozik az adóreform kérdésével.

Az udvartartás kérdésénél követeli, a magyar királyi udvartartást. (Helyeslés a baloldalon.)

A civillista az előirányzat szerint két millió emelkedést mutat. Miért adjunk mi még a mostani összegnél is többet, mikor abból Magyarországon mindössze százezer koronát költ el az udvar? A magyar udvartartás személyzete alig pár emberből áll, ezek is vadászok, kertészek és ezekhez hasonló emberek.

A tisztviselők fizetésére vonatkozó különböző javaslatok közül csak a vasutasok és a tanítók fizetését szavazza meg szívesen.

A kormányzattal nincs megelégedve, lépten-nyomon nemzetellenes iránynyal találkozunk. Ilyen a galaczi konzul esete. Minden téren kortespolitika, az államhatalom túltengése tapasztalható. Minden igyekezete oda irányul, hogy ennek a kormányzását megakadályozza. Nem szavazza meg a költségeket. (Helyeslés a baloldalon.)

Elnök az ülést 5 perczre felfüggeszti.

Horánszky Lajos: A czéltudatos politika megkivánja a kisbirtokosok felsegítését és a magyar kisipar hathatós pártolását. Azt hiszi, hogy ez a kormány igenis hivatott erre. (Elmentmondások a baloldalon.)

Elfogadja a költségvetést. Horánszky Lajosnak ez volt a szűzbeszéde.

Ezután **Molnár János** a Rába szabályozás ügyében tett interpellációjára válaszolt a földmivelésügyi miniszter. Molnár János Tallián választát nem vette tudomásul.

Tornavizsga a főreáliskolában.

Feszülő izmok, erős karok küzdelmét láttuk tegnap a főreáliskola tornacsarnokának udvarán.

Férfias, nemes vetélkedésben mutatták be a főreáliskola ifjai, mennyit gyarapodtak erőben, ügyességben.

Elvezett volt nézni a versenyt. Vizsga lett volna hivatalból, de verseny, tornaünnepély lett a valóságban. Nagyszámu, intelligens közönség nézte végig az ünnepélyt; a közönség soraiban feltűnően sok hölgy is vett részt, a kik közül sikerült följegyeznünk a következőket: özv. Krüger Viktorné, özv. Vidovich Bonaventuráné, Török Lászlóné, Kappel Györgyné, Sztarill Ferenczné, Ujhelyi Bóláné, Hannig Miczike, Kappel Lottika, Török Juditka, Böszörményi Tilda Kugler Mariska, stb.

Az ünnepélyt a Hymnusszal kezdték meg, melyet az ifjuság lelkesedéssel énekelt s a közönség kalaplevéve, állva hallgatott végig. Aztán megkezdődtek a szabadgyakorlatok. Százötven ifju, mind elegáns tornaruhában, meglepő precizitással mutatott be igen ügyes és izléses szabadgyakorlatokat. Az ütemre csak úgy repültek a karok s hajlottak a tornászok a vezényszó szerint.

Erre a szertorna következett.

Egymásután jöttek sorra a mászópózna magas ugrás, bak, ló, rudugrás, korlát és nyújtó.

Mindeniken egy-egy válogatott csoport mutatta be igazán meglepő ügyességét. Olyik mutatvány fiatal diákoktól váratlanul jól sikerült.

A közönség a merészebb mutatványokat viharosan megtapsolta; érdekes volt látni, micsoda önérzet lelkesítette a megtapsolt fiatalokat!

A versenyen legjobban kivált tornászok névsorát az alábbiakban közöljük:

Korlát: Böszörményi Arpád, Sipos Klein, Bossányi, Báboly ay.

Lovon: Böszörményi, Bábolyay, Sipos Klein.

Rudugrásban: Böszörményi, Mészáros, Fischer, Kovács, Paksy.

Magas ugrásban: László Ferencz, László György, Sipos, Fischer, Deutsch, Csapó, Fuchsbein, Krausz, Freifeld.

Nyújtón: Böszörményi, Sipos, Bábolyay, Klein, Gotlieb.

A fényesen sikerült ünnepélyről azzal a meggyőződéssel távozott a közönség, hogy a

Menjen csak, uram: pénzzel az ember seholy sem jó zavarba.

Chambon ösztönszerűleg a tárczájához nyult, a mely a zsebében dazadt és a mint arra az összegre gondolt, a melyet ez a tárcza magában foglal, — megkönnyebbülést érzett.

Felvette a köpenyét, kezébe vette a botját és a kalapját, aztán halkán így szólt az inashoz:

— Háromnegyed nyolcz óraker légy az indóháznál.

Az inas meghatottan intett igent.

Chambon lakása csak néhány lépésnyire volt a boulevardtól.

Amint befordult az utcásarkon egy tőzsedei barátjával találkozott és ezzel kezét fogott:

— A clubba megy?

— Igen, benézek egy kissé.

— Majd én is oda jövök.

Csakugyan, ez volt a legtanácsosabb mód, amelylyel ezt a néhány órát eltölthette. Különben sem helytelen, ha eltűnésének utolsó pillanatait ismerősei körében tölti; ezzel lecsillapítja a gyanút, ha olyasféle valakiber ébredne. Egyébként azonban nem is gyanúsíthatta senki, mert a viszonyait nem ismerte senki sem. Egyetlen igaz benső barátja sem volt; asszonyt sem ismert, akire rábizta volna titkait. Az ő esete egyébiránt csak olyan kisebb bukás volt, amelynek hírére tíz sorban letárgyalják a lapok és csak az áldozatok gondolnak még egy ideig rá. Több évi bolyongás

után került a tőzsdére. Eleintén szerencsése volt; aztán bizalmat keltett maga iránt; az emberek rábizták a pénzüket, amelylyei ügyesen manővrizott.

Egy napon minden különös ok nélkül vesztett, mint ahogy előbb minden ok nélkül nyert. Csak fél óráig tartott a dolog a tőzsdén, csak néhány jegyzet az ideges kézzel írott jegyzőkönyvbe és ő tönkre ment. Azt az éjszakát, amely bukását követte, álmatlanul töltötte, rettenetes kínokat állott ki, mert alapjában véve nem volt elvetemült ember s egy pillanatig azt határozta el magában, hogy tőredelmes vallomással áll elő és bünbánattal várja be a törvényszék igazságszolgáltatását, a megmaradt pénzét pedig átengedi a hitelezőknek. Hanem amikor kissé elgondolkozott ezen, tisztába jött azzal, hogy a megmaradt pénzből amugy sem elégítheti ki az ellene felmerülő követeléseket, így aztán mégis csak gazembernek fogják őt nevezni. Megtette tehát előkészületeit az eltűnésre.

Belépett a club kis-bb termében, ahol kereskedők, tőzsedek és tőkepenészek kártyáztak, billiárdoztak vagy beszélgettek.

Chambon első tekintetre meglátta Emilie Bélint, a club egyik legrégebbi tagját, aki a kliense volt. Amikor ez megpillantotta Chaembont, mosolyogva mondta neki:

— Jöjjön ide, játszók egy pártiet,

Emile Bélin, aki jókora vagyonnal visszavonult a tőzsdéről, immár megelégedet azzal, ha időnkint »biztos helyre« rakhatja a pénzét és büszke volt arra a hirere, hogy ő olyan em-

ber, akit nem lehet becsapni. Annyi bizonyos, hogy éles szeme volt s ha valamelyik ügynököt szerencsés kézzel látotta tőzsdén játszani, nem habozott megbízást adni annak s rábizott nem egy tekintélyes összeget. Ezt a »fiatalok protegalásának« nevezik.

Chambon iránt különös rokonszenvet érzett és nagyobb összeget bízott rá, mint bárkire. Amikor csak alkalom volt rá, mindig dicsérte Chambon éles eszű tehetségét.

Chambon előbb megnézte az óráját, aztán nyugodtan letült Bélinnel szemközt, miközben így gondolkozott:

— Még van időm! Sikerült dolog volna, ha még néhány aranyat elnyerhetnék tőle, mielőtt elutaznám.

Hanem amikor a kártyákat keverte, felülkerekedett benne a jó érzés és így szólt magában:

— Szegény Bélin! Szivesebben vesztenék egy keveset. Holnap reggel ugyis eléggé fog dühöngeni.

De épen ellenkezőleg, hihetetlen szerencsése volt és Bélin nemsokára ezzel a kijelentéssel kelt fel:

— Már eleget vesztettem!

— Csakugyan nincs szerencsése velem szemben, — vélte Chambon, miközben a játékban nyert bankókat — és csengő aranyakat zsebre tette, hogy a clubbot bucsu nélkül elhagyja.

Még egy egész órája volt az étkezésre és bár nem érzett étvágyat, belépett egy

főreáliskola nemcsak szellemileg, hanem testileg is alapos kiképzésben részesíti a reá bi-zott ifjúságot s elismerését fejezte ki a ki-váló tornatanároknak, *Kappel Györgynek* és *Hegedűs Arpádnak*.

A cselédügy rendezése.

— A főkapitány szabályrendelete. —

Allandó a panasz a cselédmizériák miatt. Az engedélyezett cselédhelyező intézetek sem járnak el mindenben lelkiismeretesen, de még nagyobb baj, hogy engedély nélküliek dugaszban foglalkoznak cselédek elhelyezésével s helyet adnak helynélküli cselédeknek és bűnös üzelmeket folytatnak, a közérkölcsvásárára.

Gerő Armin rendőrfőkapitány már előzőleg kidolgozott egy szabályrendeletet, amely a hatósági cseléd-szállóhely létesítését is felölelte.

A törvényhatóság azonban nem találta megfelelőnek a szabályzatot s azt elvetette.

A főkapitány azonban, a naponként felhangzó panaszok és saját tapasztalata alapján újból átdolgozta a szabályzatot s azt a következő előterjesztése mellett nyújtotta be Nagyváradi város tanácsához:

Tekintetes Tanács!

A cselédügy rendezéséről készített szabályrendeleti tervezetemet Nagyváradi város törvényhatósági bizottsága az 1902 ik évi május havában tartott közgyűlésén tárgyalván kifogásolta és kifogása alapján nem fogadta el.

A kifogás egyik tárgyát képezte az, hogy a szabályrendeleti tervezetben létesíteni szándékolt cseléd-szállóhely megépítése és fenntartása nagyobb kiadásokkal terhelt volna meg a várost, 2-szor pedig kifogásolta a törvényhatósági bizottság a szabályrendeleti tervezetben kimondott azon kötelező rendelkezést, melynek alapján a szolgálatkereső cselédek ezen szállóhely igénybevételére szorítottak volna, mert a törvényhatósági bizottság nézete szerint a rendelkezés, az egyéni jog és szabadságnak mértéken túl való korlátozását képezte volna.

A szabályrendeleti tervezet ilyként való visszavételét kimondott határozat előtt egész tisztelettel meghajlok, noha már akkor rámutat-

tam arra, hogy a törvényhatósági bizottság ebbeli aggodalmait nem osztom, sőt a lefolyt két esztendő újabb tapasztalatai csak megerősítettek azon meggyőződésemben, hogy városunk tár-adalmának minden rétegében egyaránt hangoztatott és oly régi pauszok tárgyát képező cselédmizériák gyökeres megszüntetése csakis cseléd-szállóhely létesítése révén volna elérhető.

Hogy azonban a szállóhely kérdésének eljöttével is jelentékenyebb javulást illetve haladást érhesünk el és így a napról-napra égetőbbé váló cselédkérdést legalább jelentékeny mérvben és részben megoldhassuk: átdolgoztam a szabályrendeleti tervezetet és azt további sürgős eljárás végett csatoltam, tisztelettel beterjeszttem.

Midőn ezt teszem, reámutatok az újonnan készített szabályrendeleti tervezetben azon módosításra, hogy abból a cseléd-szállóhely létesítését illetve annak kötelező igénybevételét teljesen elhagyttam.

Felültenül szükségesnek tartottam azonban, hogy e szabályrendeleti tervezetben kimondassék az, hogy a helynélküli cselédeknek keresetszerűleg szállást csak az adhat, akinek erkölcsi magaviselete és megbízhatósága kifogástalan és viszont minden másegyéb a szállásadástól szigorú büntetés terhe alatt eltiltassék.

Eme rendelkezés illetve tilalom éppen azon, jelenleg is fennálló állapotokat szándékszik megszüntetni amelyek úgy rendészeti mint erkölcsi de talán leginkább egészségügyi tekintetben valószínűleg közveszélyt képeznek mert szokásszerűen érvényben levő cselédkvártélyok ama bűntények, amelyek a helynélküli cselédek testi kizsákmányolására és az ilyen aljas lélekkereskedésből kicsikarható piszkos anyagi haszonra mint egyetlen megélhetési forrásra támaszkodnak, a hajléktalanokká vált nőcselédek nem csak a bűnös élet martalékává teszik hanem kiszolgáltatják a prostitúció minden káros hatásának vagyis annak, hogy nemzedékre kiható korok fertőzésének közvetítői legyenek. Es hogy a cselédkvártélyok, a melyek rendőri felügyelet alá nem helyezhetők és a melynek orvosrendőrileg való szigorú ellenőrzése ma még szinte kivihetetlen, sőt lehetetlen, ma tényleg a köz megmételvezésére adnak alkalmas találkozó helyet: ezt meggyőződésem és tapasztalataim alapján a leghatározottabban állítom. Eppen ezért véltem multhatatlannak kimondandónak azt,

hogy a hajléktalan cselédek szállásadói rendőrhatalósági engedély megváltására szorítandók mert az a körülmény már maga elegendő módon szabadkezelt enged a rendőrségnek arra hogy a zugkvártélyokat sommasan bezúttassa és az ott burjánzó visszaéléseknek egyszer és mindenkorra végét vesse.

Az idegen illetőségű cselédeknek a városban való és szolgálaton kívüli tartózkodási idejét az eredetileg javasolt 4 napról — éppen a törvényhatósági bizottság által hangoztatott méltányossági szempontból 8 napra emeltem és ilyként illesztettem be.

Es ugy nekkor, tekintettel arra, hogy a cselédtartó gazdát a testi fenytés joga törvényszerint megilleti, vagyis ma a gazda cselédjét még ütheti és verheti; határozottan keresnem kellett oly módot, amelylyel ezen középkori és kétségtelenül barbár, de sajnosan fennálló joggal szemben a cselédek, emberi nyújtást való tekintetből is, némi védelmet nyújtsom. Eppen ezt tárgyalja azon szakasz, mely a tettelesen bántalmazott cselédek a szolgálatból azonnal való kilépés jogát kimondja.

Azon megjegyzéssel, hogy a szabályrendeleti tervezet többi szakaszai már a múlt tárgyalás alkalmával sem kifogásoltattak, tisztelettel kérem, hogy a mellékelt szabályrendeleti tervezet a legközelebbi közgyűlés elé tárgyalás, illetve jóváhagyás végett beterjeszteni méltóztassék, annál is inkább, mivel a cselédmizériák megszüntetését célzó ezen szabályrendeleti tervezet sürgős benyújtására a naponként megújuló tömeges panaszok és kérelmek mindennél jobban kényszerítettek.

Nagyváradi, 1904. évi június hó 23-án.

Gerő Armin,
főkapitány.

A női menház felavatása.

(Saját tudósítónktól.)

Lélekemelő ünnepélye volt tegnap délután a biharmegyei és nagyváradi nőgyűlésnek. Hosszas, kitartó működése eredményét, az újonnan épített női menedékházat szenteltette fel.

Jóleső érzéssel regisztráljuk e hirt annak fényes bizonyosságaképen, hogy a biharmegyei és nagyváradi nőgyűlés igazán tudatában van nemes hivatásának és ennek megvalósításában egész lélekkel buzgólkodik. Az újonnan épült és tegnap ünnepélyes aktusok közt egyházilag megáldott női menedékház újabb büszke dala a biharmegyei és nagyváradi nőgyűlés buzgó charitatív működésének.

Választmányi ülés.

A nőgyűlés mindenekelőtt választmányi ülést tartott délután négy órakor özv. báró *Gerliczy Félix*né elnöke alatt.

Jelenvoltak: Grünvald Henrikné, Kunyhósi Jánosné, Vértessy Andorné, Ficzek Lajosné, Winkler Jozefin, Mezey Vilma, Schwarcz Abrahánné, Sal Ferenczné, Dus Lászlóné, Kiss Elekne, Molnár Lajosné, dr. Molnár Imréné, Vucskics Julia, Tóth Imréné, Stark Róza, Jelinek Ferenczné, Sával Kálmánné, Ficzek Lajos pénztáros és Böszörményi Géza jegyző.

Az elnök üdvözlése.

Ülés előtt *Böszörményi Géza* egyleti jegyző meleg szavakkal üdvözölte a választmány nevében a nőgyűlést fáradhatatlan lelkű, gordon elnököt nevenapja alkalmából utólagosan ugyan, mert annak idején a család gyászja miatt az egyület e kedves kötelességét nem teljesítette. Özv. br. Gerliczyne megindultan mondott köszönetet a szíves megemlékezésért, biztosítván az együletet, hogy a nemes cél érdekében ezennel is szívvel-lélekkel buzgólkodni fog.

A menház segélyezése.

Ezután az elnök bejelenti a választmány-nak *Jakabffy min. tanácsos* leiratát, melynek

egy nagy restaurantba, a hová gyakran szokott járni.

A főpinczér, a ki ismerte őt, megkérdezte:

— Monsieur ma ilyen korán ebédel?

— Igen, — felelte Chambon, — még át kell öltöznöm és a színházba mennem. Különben nem vagyok éhes; szolgáljon ki gyorsan.

Megrendelte az étkeit és mialatt vajtakent a kenyérre, egész undora felébredt helyzete iránt.

Holnap tehát ez a főpinczér és ezek a pinczerek, akik nevetséges frakkban körülötte hemzsegnék, tudni fogják, hogy ő, Chambon, megszökött, — miután tönkre ment a tőzsdén.

Es tudni fogja az egész boulevard: a hírlapok megvetéssel fogják közhírré kikürtölni.

Mindenki gazembernek kiáltja ki; különösen az a szegény Bélin, ő veszt legősbet!

— Kezeskedem ezért a szalonkáért! — szólalt meg mögötte a pinczér, amint a tálat elébe tette.

— Lám! Hát szalonkát rendeltem? Nem is gondoltam rá!

Rendkívül szerette a szalonkapecsenyét és különben is nagy nyencz volt. Jóízű-n megette tehát a szalonkát és ahoz jó burgundi bort rendelt. Egy csésze fekete kávé, jó erős pohárka konyak és finom szivar végül elosztatták összes borús gondolatait; jóleső melegség áradt el

egész lényé. Voltaképen — gondolta magában — a helyzete nem is volt olyan szomorú, mint küzdelmének első éveiben. Most csak negyven éves, egészséges és a zsebében jókora csomag ezresbankó.

— Nem is rossz most elutazni; Párizs kezd egészen néptelenné válni . . .

Bérekcsökkentést, amely lassú cizmogással a járdához kocogott.

— Es kicsoda utálatos bérekocsik vannak itt Párizsban! — vélte Chambon

Antonin a vonatnál várt reá.

— Megváltottam, uram, a jegyét; de parancsához képest, nem hoztam podgyászt.

Majd vásárolk ott mindent, amire szükségem van; majd három, négy nap múlva irok neked akkor aztán utóam jössz.

— Nagy boldogsággal látom, hogy uram tud magán uralkodni és nem érzékenyedik el.

— Szó sincs róla!

— Fülkét foglaltam le uram számára a kocsiban.

— Nagyon jó. A visszontlátásra, Antonin!

Chambon kezét nyújtott az inasának, aki meghatóttan és tisztelettel érintette meg azt és eltávozott.

A vagonban kényelmesen elhelyezkedett.

A másik szögletben egy úr ült, aki oly idősnék látszott, mint ő; szintén prémes bundába volt beburkolva.

— Talán ez is kolléga? — gondolta Chambon.

Ez a gondolat annyira mulattatta, hogy útjának első órái egészen kellemesen multak el.

folytán az egylet női menháza javára O Felsőge rendeletéből a XXIV. m. kir. jótekonyczéli állam sorsjáték remélhető tiszta jövedelmének 1120 részében részesül. A pénzügyminiszterium e leiratát Dr Beöthy László főispán révén juttatta a nőegylet elnökéhez. A választmány köszönettel vette tudomásul az elnök e bejelentését.

Egyéb ügyek.

A választmány ezután néhai özv. Feszlerné leányát, Margitot, az Erzsébet-leányárvaházba felvette.

Uj tagokat is választott be kebelébe az egylet, még pedig: Zamniczky Jony Lászlónét, Des Echerolles-Kruspér Gilbertné, Erős Molnár Ilona, Belányi Imréné, Süreer Bertalanné, Andaházy Jenőné és Sztachó Jenőné urhölgyeket.

Ezzel a választmányi ülés véget ért.

A menház felszentelése.

Ülés után az összes jelen voltak átmentek a nőegylet újonnan épült menházába, hogy jelen legyenek annak ünnepélyes felszentelésén.

Dencs János esperes-plébános, címzetes kanonok sorba járta az egyes szobákat és termeket és külön-külön mindeniket beszentelte, megáldotta. Majd beszédet intézett a grófnőhöz, kiemelve érdemeit a női menház létesítése körül.

Szavai nagyon meghatották a nőegylet jószágos elnökét.

Az ünnepélyes actus fél hat órakor ért véget.

A menház mai állapota.

A tegnapi ünnepély még nem volt megnyitása a menedékházaok. Az előkészítés a választmánnyal az ünnepélyes megnyitást akkorra tervezi, ha majd a m. kir. államsorsjáték tiszta jövedelmének egyhuszadrészevel már rendelkezhetik. Különben a menház 24 személyre van berendezve. Ez idő szerint ideiglenesen már hatan nyerne gondviselést benne és pedig: Rohr Ferenczné, Szabó Lujza, Papp Biri, özv. Báthori Ferenczné, özv. Fehér Jánosné és Nitó Rudolfné.

Ellátásukról, melylyel nagyon meg van lak elégedve, özv. Tranta Antalné, az Erzsébet leányház derék gondnoka gondoskodik.

UJDONSAGOK.

Előfizetési felhívás.

A július elsején következő évnegyed alkalmából bizalommal fordulunk a nagyközönséghez, mindazokhoz, akik elveiniket és irányunkat ösmerik s méltányolják. Nehéz időkben becsülettel álltuk meg helyünket, s hiszszük, hogy a közönség bizalma nem fordul el tőlünk, hanem a legnagyobb mértékben mutatja irántunk ragaszkodását, minél nagyobb szükség van küzdeni a destructiv irány ellen.

Programmunkat ismeri a közönség. Célunk egy minden politikai párttól független kath. irányu lapot adni, mely Nagyvárad és Bihar megye érdekeit véde, e mellett hű tükre legyen a főbb országos, kivált katolikus szempontból érdekes eseményeknek.

Budapesti tudósítónk azonnal és kimerítően értesít minden nagyobb jelentőségű eseményről, országgyűlési tudósításaink nemcsak bőveek és hűek, hanem egy fél nappal megelőzik a budapesti lapokat.

A vidéki és országos eseményekről jól szervezett levelezői karunk értesít a megye

minden pontjáról s az ország nagyobb városaiából.

Kérjük t. olvasóinkat, hogy lapunkat pártolni, és ismerőseik körében terjeszteni sziveskedjenek, hogy a keresztény eszmék elterjedjenek a nép minden rétegében.

A »TISZÁNTUL« szerkesztősége és kiadóhivatala

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre — — — — 16 kor.
Negyedévre — — — — 4 »

Helyben házhoz hordva:

Egész évre — — — — 20 kor.
Negyedévre — — — — 5 »

Vidékre postán szállítva:

Egész évre — — — — 24 kor.
Negyedévre — — — — 6 »

* **Ismét panama a városnál,** Amilyen szegény Nagyvárad városa, annyi felől csalják, lopják már. A legutóbbi pénzüri esettől, ahol állítólag nem károsodik a város, ott volt a sár- és kavics panama, kisült a vámlopás; majd a szeszdóznál előfordult 68.000 frtos blizolás igyekezett szegényebbé tenni a várost s hátrább taszítani fejlődését. Most ismét a városnak nagyobb megkárosításáról értesülünk, a mely az olcsó de rossz kövezésnél fordult elő. Kezdünk mindjobban hirnevessé lenni. A városi mérnöki hivatalnál kevés a személyzet létszáma s míg Lovas mérnök kedvteléseit s utazásait fizette a város, a mérnök hiányát érezte a főmérnök és csak az utóbbi időben alkalmaztak kisegítő mérnököt. Az utcák körözkö burkolási munkálatait egy rajzoló mérte fel. Mint értesülünk, **Kószeghy József** főmérnök és **Komlóssy József** gazd. tanácsnok rájöttek, hogy minden utcán nagyobb területek lettek a felmérés alapján kimutatva, mint a tényleg elkészített munka s utczánként 200—300 koronával többet fizetne a város, mint amennyi járna. **Komlóssy József** ezen felfedezés után nyomban be tiltotta az összeg kifizetését, míg a főmérnök közbejöttével a mérnöki hivatal újból fel nem méri s meg nem állapítja a tényleg kiburkolt területek nagyságát. Most az a kérdés, hogy az előbbi felmérést teljesítő városi közeg tudatlanságából fordult-e elő a város kárára a tévedés, vagy az illető összejátszott a vállalkozóval. Mindenesetre jó volna, ha ugyan lehetne, a korábbi kövezések ügyét is felülvizsgálni, vajjon nem károsították-e meg nagyobb összegekkel a várost. Tekintve az árlejtés után kipattant »belső dolgokat« s a jár- és kavics panamával való összefüggést, mindenesetre ajánlatos a legszigorubb vizsgálat. A közvagyon végre is nem a Csáki szalmája.

* **Halála után áthelyezték.** Már több ízben megtörtént, hogy egyes férfiak kiténtetése

akkor látott napvilágot a hivatalos lapban, mikor az illető már a ravatalon, vagy pláne a temetőben aludta örök álmait. Az ilyen sajnálatos eset mindég egy-egy fájó gondolatot vált ki az emberből, s nagyon is alkalmul szolgál, hogy gondolkodjunk a dicsőség mulandóságáról. Ehhez; némileg rokon esetről értesülünk. A nagyvárad kir. pénzügyigazgatóságához a napokban egyszerre érkezett meg egy tisztviselőnek a gyászjelentése és az áthelyezése. Az alsó-kubinyi pénzügyigazgatóság tisztikara tudatta **Petényi Kálmán** pénzügyi titkár halálát. Ugyan ezen postával érkezett meg a pénzügyminiszter rendelete, amelylyel **Petényi Kálmán** a nagyvárad kir. pénzügyigazgatóságnál megüresedett egyik titkári állásra áthelyezi. A derék tisztviselő nem érte meg az áthelyezését.

* **Elzárják a parkot a sertések elől.** A mi néptünknek nincs érzéke a sétateretek és fásítások iránt s valóságos vandalizmussal faragják hevülő szívü leánykák s iskolás kicsurok ideáljuk monogramját a fák törzsébe. Más helyen pedig összetévednek a szépen fejlődő ültetvényeket. Nagyvárad városa most rendezte a Széles-utczát s a parkirozást a sertések összerongálják. A lakosság ugyanis a régi szokáshoz híven, egyszerűen kihajtja a parkba legelőit. A hátság ezen a vandalizmuson nem akként segít, hogy szigorúan elűtlija az utcán a legeltetést, azon az alapon, hogy a parkot nem a csűrhe részére létesítette, hanem a főmérnök előterjesztést tett a tanácshoz, a Széles-utczai park létesítése iránt. A költségek 820 koronára vannak felvéve.

* **Kiss Ernő tábarnok emléke.** A dicső 13 vértanu egyikének, Kiss Ernőnek, Nagybecskerek emléket akar állítani. E hazafias célra országosan gyűjt adományokat. Most körlevélben szököltötta fel adakozásra Bihar vármegye összes községeit.

* **A rabiskola vizsgálata.** Érdekes napja lesz e hó 26-án a Nagyvárad fogházának. A nagyvárad kir. és biharmegyei rabsegélyző egylet által főtartott rabiskolában ugyanis ekkor fogják megtartani az évrő vizsgát. A sok bünczöt ember be fogja mutatni a haladását az érdeklődőknek. Ez a haladás nagyon értékes dolog a társadalomra nézve is, mert ebből meglátszik, hogy hány ember tér ismét vissza a szorgalmas, munkás, becsületes életre, ha majd kitöltötte az igazságszolgáltatástól reá mért büntetést.

* **Hazai kamarák tanulmányutja.** A hazai kereskedelmi és iparkamarák az ország különböző vidékeinek és az ottani viszonyoknak megismerése céljából évenként tanulmányutat rendeznek a kamarák bel- és kültagjai részére. A folyó évben aug. hó 7—17. napjain a marosvásárhelyi kamara fogja a Székelyföld vadregényes vidékeit és fürdőt megismertetni a kirándulókkal. Az utirány és az utiterv a következőkben állapított meg: Aug. 7-én: érkezés Marosvásárhelyre. 8-án: kocsikon Szászrégen, Rátosnya, Toplicza községeken át Borszék-fürdőre. 9—10-én: tartózkodás Borszéken, helyi kirándulások. 11-én: Szárhegy (márványbánya), Gyergyószentmiklós, Csíkszentdomokos (megháló). 12-én: Mádéfalva, Gyimes (határállomás), indulás vasuton Csíkszeredára (meghálás). 13-án: csíkszeredai és zsögödi fürdők megtekintése; továbbutazás Tusnádra (meghálás). 14-én: Tusnád (d. e. Szent Anna-tóhoz kirándulás), ebédállomás Sepsiszentgyörgy, kirándulás Előpatak fürdőre, estére vissza (meg-

Hatóságilag engedélyezett
végeladás.

Optikus- és kötszer-árak.

Más vállalat miatt üzletemet teljesen felosztatom. Az összes rak-táron levő norinbergi, rövid, díszmü és uri divatárakat gyári áron alul is eladom.

Az üzleti berendezések eladók.
Az üzlethelyiséget is átadom.

Singer-féle varrógépek Valódi tükörtajt pipák és szipkák. Különléhangszerek.

Serényi M.

Szt. László-tér, Fekete Sas szálloda kapuja mellett.

hálás). 15-én: reggel megérkezés Brassóba, itt tartózkodás. 16-án: indulás Predealon át Sinaia román királyi nyaralótelep) estére vissza Brassóba. 11-én: hazautazás. — Ez élvezetes és tanulságos kirándulás összes vasut-, kocsis-, szállás- és élelmi költségei 160 koronára mennek.

*** Rendőrök főlvétele.** Kétszer kellett Gerő Armin rendőrkapitánynak meghirdetni a pályázatot Nagyvárad város rendőrségénél megüresedett öt közrendőri állásra. Először nem jelentkezett senki sem. A másodszori felhívásra messze környékről, mondhatni az ország minden részéből nagyszámmal jelentkeztek pályázók a rendőri állásokra. 64-en voltak olyanok, akik az előírt kellékekkel bírtak. Ezek tegnap a rendőrségi laktanyában orvosi vizsgálat alá kerültek. Dr. Baróthy Akos városi tisztifőorvos a 64 közül 18-at t. l. állt alkalmazni rendőri szolgálatra. A 18 közül Gerő Armin rendőrkapitány tizet kiválasztott és ebből ötöt, és pedig Kiss Gergelyt, Herang Jánost, Bocska Istvánt, Dávid Imrét és Farkas Józsefet július 1-re be is hívta szolgálattételre. A többi ötöt legközelebbi üresedés esetére előjegyzésbe vétette a főkapitány.

*** Kártyasipisták kezében.** Egy közeli nagyobb mezővárosba való módos sertés-kereskedőt tegnapelőtt alaposan megfosztott négy hírbéd nagyváradai hamis kártyás. Az illető sertéskereskedő a hó 19-én Erminályfalva körül a vasuton ismerettségét kötött Davola Odón, Szilágyi József, Huber Samu és Gara Miklós nevű rovtomultu és notórus kártyasipiszekkel. Nem tudván, hogy kikkel hozta össze baivégzet-, elhitte nekik, hogy ők váradai mézárások és hentések és szivesen fogadta el tegnapelőttre szóló meghívásukat abban a reményben, hogy a váradai országos vásáron jó haszonnal megforgatja pénzét. Tegnapelőtt meg is érkezett Váradra Püspök-Ladány felől körülbelül 8000 korona pénzzel. A négy új ismerőst a találkozási helyül előre megbeszélte korcsmában em találta fel a sertéskepecz, azonban késő este ő reá akadtak a hamis kártyások a Szt. László-téren és kocsin elvitték a Huszar-utca 1. sz. a. levő Gábor János-féle korcsmába. Itt a négy sipis vacsorával és borral megvendégelte kiszemelt áldozatát és a borba kevert valami kábító szerrel elbódították. Azután kártyázni kezdtek vele és hamarosan eloyerték 3420 koronáját. Időközben ördök társuk Tóth Zsigmond szintén rovtomultu egyén a korcsma előtt őrt állt, nehogy valamely kellemetlen körülmény megzavarja a befolyamatban levő fosztogatást. Ugy látszik, hogy a kábító szer még sem vette el az áldozat teltjes éberségét, mert ez a gyors és jelentékeny veszteség után semmi áron sem akart tovább kártyázni. Kifosztói közül azután ketten elvitték őtet kocsin a Nemzeti kávéházba, azonban pénzét sehogys tudtak már tőle elcsalni, vagy a mi valószínűbb, nem is tudták, hogy a megkopasztott embernél még 3000 koronán felül van pénz. Magára hagyták. A sertéskereskedő azután tegnap, mikor teljesen magához tért, a rendőrségre sietett és panaszt emelt. Panaszára a büntetői osztály nyomozó közegei még a délelőtti folyamán előállították a hamis kártyásokat, kiknél összesen már csak 240 koronát találtak meg. A hiányzó 3 darab ezer koronás és 2 darab száz koronásról azonban a vífágért sem akarnak még most tudni semmit. Mind a négyet lezárták. Egyidejűleg megindította a rendőrség az eljárást Gábor János korcsmáros ellen is.

*** A rikkancsok és a ragadós betegségek.** A krajczáros lapokkal a rikkancsok jarványokat is terjesztenek. Ennek megadta az árát egy ur, aki a rikkancsok által szerezte be a krajczáros lapot. A rikkancs Tinea Decalvans (hajmoly) ban szenvedett. Fején kopár területek mutatkoztak, amelyeket gyakran vakart meg ujjaival, amikkel azután a lapot fogdosta. E művelettel átvitte a moly

csirákát a nyomtatványra. A nyomtatványról átvivődtek az illető ur bajusszára, amelynek egy négyzet centiméter területéről a Tinea Decalvans leette a szőrmét. Ebből az a tanulság, hogy a lapok árusításra egészséges és ragályos betegségek nem szenvedő gyermekeket kellene alkalmazni. Erre a rendőrség figyelmet kellene, hogy fordítson.

*** Bartakovics érsek és a sas.** A mai zürzavaros politikai viszonyok között nem lesz tán érdektelen az alább következő anekdotát közölni, mely Bartakovics József, meghaldogult egri érsek személyéhez fűződik.

Az áldott emlékü főpápnak volt egy öreg, kiérdemült sas madara. Örökösen őt őgyelgett az érseki palota udvarán.

Vendég vetődött egyszer az öreg főp p vendégátó házába. A derék házigazda bemutatta neki többek közt az udvaron őgyelgő sas madarat is.

Mintha csak megsjtette volna, hogy róla van szó, megemberelte magát és elkezdett fertelmesen rikácsolni

Nem állta meg szó nélkül a vendég a sas hangját s odaszólt a jólelkü házigazdához:

— Ejnye excellentiás uram, be förtelmes a szava ennek a sasnak.

Jóizü humorral válaszolt az érsek:

— Förtelmes ugj-e, hát még ha kétfejű volna.

*** A gróf ur szabóüzlete.** Gróf Sienkiewicz Karoly, a híres regényíró unoka-öccsese rengeteg fényűzéssel él Párisban; tékozlásai oly mértéket öltöttek, hogy a gróf családja, különösen pedig egy dus-gazdag orosz nagybátya, gondakodás alá hegyeztette őt s alaposan leszallította a zsebpénzét. Erre a gróf elhatározta, hogy — dolgozni fog. Nyomban fényes terv fogalmazott meg agyában. Ismerve a párisi eleganciát, amely nagy összegeket költ a ruházatra, legzselészerűbbnek vélte — szabó üzletet alapítani. Evégből sz-rződött egy jeles szabószal, akit évi 12.000 frank fizetéssel alkalmazott. Aztán kibérelt a francia főváros egyik legélénkebb pontján üzlethelyiséget, amelyet pazarul berendezett. Cégéről nagybátyjának híres regényéből. a »Quo Vadis«-ból kiválasztotta a főalakot s ezzel a czéggel: »Petroczinshoz« ker-sztelte el az üzletét. Firmatáblának megfestette a római gaviállér alakját s ezzel a munkával egy jeles francia fes-ömvészt bizott meg, akinek 5.00 frankot ígért a műért. A műgyönyörűen sikerült a gróf maga ült modellül ahoz. Minden készén volt tenát — hitelre Am az olló nem kezdhetette meg a működését a gróf műhelyében, mert a családja sokalta ennek a legujabb tervnek a költségeit és a gróf minden kérése sürgetése hasztalan volt; familiája nem adott neki pénzt. Erre a hitelezők megrohaoták a grófot, akinek perét most kezdték el a párisi bíróságnál.

*** Megnémult az ijedtségtől.** A magamében páratlan eset történt a napokban a besztercze-naszódmegyei Törpény község határában. Néhány falubeli gyermek felrándult a horgói havasokra, hogy ott számóczát szedjen. A gyermekek szerencsésen fel is jutottak és fáradtságuk nem esett hiába, mert a bokrok aljában nagy mennyiségű számóczát találtak. Mikor a bokrok között futkostak, az egyik kis fiu, Darkó Dani 12 éves fiucska egy hatalmas medvére bukkant. A kis fiu, amint a medvét meglátta, ij-dten sikoltva összeesett. A többi gyermek megrémülve, ott hagyták a kistársukat és rohantak lefelé a hegyről. Futás közben észre sem vették, hogy egy Vida Domokos nevű 11 éves fiuc-ka elbukott és a sziklás hegyoldalon gurult lefelé. Mikor a fiuk hazaértek, rémülve beszélték el, hogy a Darkó Danit széttépte egy medve. A hír hallatára az emberek baltával és puskával felfegyverkezve, rohantak a hegyre, hogy a bestiát elpusztítsák. Hosszas keresés után megtalálták a kis Darkó fiut, aki akkor is eszméletlen állapotban feküdt a bokor mellett, de csodálatosképen ott állt mellette a nagy medve és anélkül, hogy a gyermeket bántotta volna. Az odérkezett emberek nem tudták, hogy mit tegyenek. A med-

vét nem merték megtámadni, mert attól féltek, hogy dühében a gyermeket szétmarczangolja. Pár perczig tanácstalanul állottak, amikor a medve, úgy látszik, a nagy lármától megijedve eliramodott. A gyermeket hosszas locsolás után magához térítették, de beszélőképességét elvesztette. Mikor a nem várt eredmény után lefelé indultak, a sziklarészekén vérfoltokat fedeztek fel. Utána néztek, hogy mi okozta a vérfoltokat, s ekkor a hegyaljában egy bokor tövében megtalálták a kis Vida fiu holttestét, amely teljesen össze volt törve és egyes végtagjai hiányzottak is. Valószínűleg ezt a gyermeket tépte szét a medve s a másikat azért nem bántotta, mert nem volt éhes.

IRODALOM.

A Magyar Demokrácia multja, jelene és jövője. Beroát Istvántól. Budapest, 1904. Rákosi Jenő Budapesti Hirlap Ujságvállalata.

A mű gondolatmenete a következő: Nemzetünk jövőjének fejlődésére döntőleg folyik be az, hogy mennyire leszünk képesek megvalósítani a demokraták követelményeit. Oly kérdés ez, amely elől kitérni nem lehet s amelynek mielőbbi reánk nézve kedvező megoldását annál inkább siettetnünk kell, mert különben a nyugati, gyorsabban haladó nemzetekkel szemben még hátrább kerülünk. A demokráciának, a demokratikus uralomnak meg vannak a maga veszedelmei. A jellemnek és az értelemnek olyan fejlettségét, az igazság érzetnek oly nagy tömegét kívánja, mely csak ritka nemzetnél van meg.

Eppen ezért igazi demokráciával ritkán találkozunk, de még ritkábbak azok, amelyek huzamos időn tartják fenn magukat. Mindamellett bizonyos a mit Tocqueille mond, hogy a demokratikus fejlődésben van bizonyos végzet-szerű, mely alól a nemzetek és egyének ki nem térhetnek.

Vázolva a demokratikus osztályok fejletlenségének okait Magyarországon, szerzőnk részletesen foglalkozik a mai helyzettel és habár természetesen találja, hogy viszonyaink között a birtokos osztály vállalkozott a demokrácia követelményeinek megvalósítására, még sem lehet tagadni, hogy ez a helyzet veszedelmeket rejt magában egyszerűen azért, mert a középbirtokosság a legjobb akarat mellett sem volt képes ezt a feladatot kielégítően megoldani. Így következett aztán be, hogy magát jórészt tönkre tette a nélkül, hogy az országot oda tudta volna emelni, a hová szándéka volt.

Kiindulva abból a felfogásból, hogy a haladás vágya és a demokrácia egymással, szinte elválaszthatatlanul vannak összefűzve, a mű szerzője azt bizonyítja, hogy nálunk a demokrácia fejlődés hézagai mellett szükségserűleg látjuk azt, hogy az emelkedés is hézagos, töredékes, őt éppen a leglényegesebbekben igen-igen sok kifogásra ad okot. (Lásd a 65-ik oldalt).

Az utolsó fejezet azzal a nem könnyű kérdéssel foglalkozik, vajjon mit kell tennünk, hogy a jövő reánk nézve kedvezőbben alakuljon.

Milyen irányban kell változtatni gazdasági és szociális politikánkat.

Mily fokulag kell korlátozni a közjogászkodást, amely nagy kárunkra még mindig vidáman tulteng.

Erinti a zsidók szerepét a demokratikus követelményekkel szemben és utal arra, hogy bármilyen kicsinyesnek látszanak is az általunk elért eredmények, Magyarország kelet felé még mindig az a mi volt, a nyugati eszmék közvetítője és éppen ezért a magyar demokrácia nemcsak nemzeti érdek, hanem befolyással fog lenni a velünk szomszédos keleti országokra is.

Az érdekes munkát ajánljuk olvasóink figyelmébe.

EGYESÜLETEK.

Ifjúsági egyesületek. Gyürky Odön dr lapja legutóbbi számában hosszabb cikkro-
vatot kezd meg a katolikus ifjúsági egyesü-
letek szervezetről és vezetéséről. A cikksoro-
zat gyakorlati útmutatást fog nyújtani az ifju-
sági egyesületek működésének minden ága-
zatára, a tanítások, előadások, szavallatok,
játékok, multságok stb.-re nézve. A kath.
társadalmi akciónak jelenben alig van fonto-
sabb feladata az ifjúsági egyesületek szervezé-
sénél. Ajánljuk tehát ezt a cikksorozatot mind-
azok figyelmébe, kik kath. ifjúsági egyesületet
vezetnek, vagy ilyet vezetni ohajtanak. Akik a
«Társulati Ertesítőre» jul. 1-től előfizetnek, az
addig megjelenő számokat is megkapják. Elő-
fizetési ár fél évre 4 kor. Szerkesztőség: Bu-
dapest, IV. Molnár-utca 19.

Igazságszolgáltatás.

Megrabolt kocsis.

— Esküdszéki tárgyalás. —

Krammer Samu többször büntetett csa-
vargó ez évi május hó 2-án szövetséget kötött
Germán Agoston és Raszter Odön iparos se-
gédokkal arra, hogy Paul Ferencz foglalkozás
nélküli kocsis gyereket kicsalják a kommandáns
rétre ott majd el veszik tőle a pénzét. Germán
a Nagy-piaczéren találkozott Paullal s erről
értesítette többi társait is, a kik előre kimen-
tek a kommandáns rétre. Germán megszólította
Pault, azt mondta neki, hogy jöjjön vele, mert
egy jó helyet tud számára, hová rögtön elsze-
gődhetik. Paul engedett a kérésnek s elment
Germánnal a kommandáns rétre, hol már a
másik két szövetséges várakozott rájuk. Itt
aztán a védtelen Paul Ferenczet a földre te-
perték és elvették tőle a nála levő 1 forint
86 krajczár pénzét s miután megpofozták
elfutotak.

Paul az eset után jelentést tett a törté-
nekről a rendőrségnek, honnan Drén Gábor
rendőrt küldötték nyomozni. Nem sokáig kel-
lett neki a bűnösöket keresnie, mert a gya-
korlótéren már találkozott Krammer Samuval,
akit már régen ismert, mint notórius tolvajt.
Krammer kihallgatása alkalmával társainak ne-
vét is megmondotta.

Az ügyet ma vette a nagyvárad kir. tör-
vényszék, mint esküdtbírótság tárgyalás alá.
Elnök Millye Gyula, előadó Grám Sándor,
szavazóbíró Debreczeny József volt. A vádat
Vámossy Mihály kir. alügyész képviselte. A
vádottakat dr Halász Lajos, Papp János és
dr Zigre Aurél védték. Esküdtek: Bunyitay
Gyula, Ujváry Vilmos, Hant Frigyes, Böhm
György, Bodó Imre, ifj. Knézán Károly, Erdélyi
János, dr Lindenfeld Zsigmond, Julier M. Fe-
rencz, Peiser Károly, Arany Sándor és Istvánfy
József.

Millye Gyula elnök megnyitva az ülést
kihallgatta a vádlottakat, akik töredelmesen
beismerték bűnüket.

Paul Ferencz sértett elmondta az esetet.
A vádlottak a földre teperték, megpofozták s
elvették tőle a pénzét.

A bizonyítás befejezése után Vámossy
Mihály ügyész terjesztette elő vádbeszédét,
kérve az esküdtbírótságot, hogy a vádlottakat
rablás bűntettében, mint tettes társakat mond-
ják ki bűnösnek.

Dr Halász Lajos, Papp János és Zigre
Aurél védők csak zsarolás bűntettében látják

a vádlottakat bűnösöknek s ebben kéri őket
bűnösöknek kimondani.

Az esküdtek a hozzájuk intézett kérdések
felolvasása után határozathozatalra vonultak
vissza, de csak hamar visszatértek a tár-
gyalóterembe s Bunyitay Gyula esküdtfőnök
fölkérte Millye Gyula elnököt, egy újabb kér-
dés szövegezésére, melyben a vádlottakat zsa-
rolás vétségében kéri bűnösöknek kimondani.
Az új kérdés feltevése után az esküdtek Kram-
mer Samut és Germán Károlyt bűnösnek ta-
lálták a zsarolás vétségében, Raszter Odönt
azonban fölmentették a vád alól.

A törvényszék a verdit alapján Krammer
Samut 1 évi és 6 havi, Germán Agostont pe-
dig két évi fogházra ítélte.

A vádlottak megnyugodtak az ítéletben.
Az ügyész és a védők semmiségi panasszal
éltek.

NYILTTER.

Ma, szombaton.

június hó 25-én

a „Bazár” kerthelyiségében

a
37-ik gyalogezred
zenekara

kedvező idő esetén

hangversenyt
rendez.

Számos látogatást kér

SZAUER és DOLGOS.

Üzlet átalakítás miatt
nagy árleszállítás!

Van szerencsém a n. é. közönséget
értesíteni, hogy üzletemet átalakítottam és
ujjonnan rendeztem be, miért is a raktá-
ron levő összes árukat u. m:

mindennemű papírárúkat, különösen
levélpapírokat dobozokban, író- és rajz-
szereket, szépirodalmi és képeskönyve-
ket, ifjúsági iratokat, imakönyveket
zeneműveket, képeslapokat, képeslap-
albumokat, emlékkönyveket.

A mai naptól kezdve mélyen leszál-
litott árak mellett árusítom.

Képes levelezőlapok beszerzési áron
alul is kiárusítatnak.

A kedvezményes árusítás csak f. hó
30-ig tart.

Julius hó 1-től az átalakítás tartá-
mára üzletemet a Zöldfa-szállodával
szemben a volt Kovács L. és Tsa-féle
üzlethelyiségbe helyezem át.

A t. vevőközönség szives látogatását kérve
805

kiváló tisztelettel

Helyfi László,

Zöldfa-utca 41. sz.

Megjelent és csakis nálam kapható egy új soro-
zat nagyvárad kir. képes lapokból, új kivitelben.

TÁVIRATOR.

Meghalt főrend.

Budapest, június 24. (Saját tud. táv.)
Horthy István, a magyar főrendiház tagja,
ma a kenderesi birtokán meghalt. Az
elhunyt tagja volt a főrendiház napló-
bíró bizottságának.

Leszakadt hid.

Budapest, jun. 24. (Saját tud. táv.)
Mint nekünk Madridból jelentik, ma az
Ebró fölötti vasuti hid, midőn egy sze-
mélyvonat át akart rajta robogni, lesza-
kadott. Az egész vonat a folyóba zuhant.
Eddig harmincz ember holttestét fogták
ki a vízből, a kik közül a legtöbb
csendőrr.

A háboru.

Pétervár, június 24. Kuropatkin tábor-
noknak Miklós csárhoz intézett 22-iki keletti
távirata a következőket jelenti: Az ellenség
előőrsvonala 19-én és 20-án Szenjucsontól délre
(Fujnucsön) a parttól a vasuti vonaltól keletre
lévő nehezen járható hegységig vonult. Az ellen-
séges előőrsvonaltól sűrű lovascsapatokból és
gyalog tábortábori őrsökből állt. Az ellenség a vasut-
tól keletre lévő hegyláncot is szorgosan őrizi.
E hó 20-án délután 5 órakor erős ellenséges
lovasjárdókat láttak a gyalogság védelme alatt
előrevonulni. Ellenséges lovasság és gyalogság
mozdulatait is észlelték. Nekünk többszöri por-
tyázásunk közben nem voltak veszteségeink.
A japánoknak több emberük elesett és meg-
sebesült. Megállapították, hogy a Vandsiapud-
zától délre lévő japán haderőt szaporították. A
Katba-öbölnél a Licsiujiangtól Szandsiában vezető
úton erősítettek. A Sziujantól Kaicsuba vezető
úton az ellenséges előőrs megszállotta az ut
északi részén levő szoros a Pinzia-öböl és
Pandsan között, Sziujantól 15 kilométernyire
keletre és a Csapen-szoros déli részén, Szi-
ujantól tizenöt kilométernyire délre.

Kuropatkinnek a csárhoz intézett tegnapi
távirata szerint a japán hadsereg, amely Kin-
csuból vonul előre, folytatja útját észak felé.
Kuroki serege megszüntette a Sziujanból való
előnyomulását, látszólag azért, hogy a két se-
reg előcsapatait egy vonalba hozza.

Az ellenséges előőrs csapatok felvonló ereje
Tziujan környékén mintegy egy hadosztályt
tett ki több lovasszázaddal, dél felé pedig ki-
lencz lovasszázaddal, melyeket számos gyalog-
csapat erősít.

Sziamacsitól keletre erősségeket készíte-
nek a japánok a Kuandiansan felé vezető
úton, hol körülbelül 18 ágyut állítottak fel.
Szapingaj falut, melyet sánczokkal erősítettek
meg, erős ellenséges tábortábor tartja meg-
szállva.

Az oroszok erősítést kaptak.

Budapest jun. 24. (Saját tud. táv.)
A Daily Chronicle tudósítója közli, hogy
az oroszok Kaitutól délre jelentékeny
erősítést kaptak, Nincsvangnt tömegesen
hagyja el a chinai lakosság.

Budapest, június 24. (Saj. tud. táv.)
Pétervárról jelentik, hogy Liaojang körül
folytonos csatározás folyik az ellenségek
kisebbségi csapatai között, azonban minden
jelentékenyebb eredmény nélkül.

Visszavert oroszok.

Budapest, június 24. (Saját tud. táv.)
Tokióból annak híre érkezik, hogy ked-
den 4000 orosz megtámadta a japánok-
kat, de vissza verték őket.

Port-Arthur.

Budapest, jun. 24. (Saját tud. táv.) Arról értesítenek, hogy Port-Arthurnak nagyon aggasztó már a helyzete. Hír szerint Port-Arthurt az oroszok már csak pár napig tarthatják.

Budapest, jun. 24. (Saját tud. táv.) Csifuból jelentik a Reuter ügynökségnek, hogy tegnap este és ma hajnalban több órán keresztül Port-Arthur felől erős ágyudörgést hallottak.

REGÉNYCSARNOK.**A brixtoni rejtély.**

— Bűnügyi regény. —

Irtta: A. C. D. (Angolból.)

6.

— Ugy látszik, ön csodálkozik azon hogy nem tudtam ezt? — szölt Sherlock Holmes mosolygva. — Most azonban, hogy ön megmagyarázta, igyekezni fogok, hogy minél előbb elfelejtsem az egészet.

— Hogy elfelejtse?! . . .

— Lásza, kedves Watson, — folytatta Holmes nyugodtan — az ember feje szerintem olyan valami, mint az üres lakás; ki-ki megtömheti bútorokkal, annyit rakhat bele, amennyi belefér. A hőbortos megtömi mindenféle lim-lom tudománygyal, amit ú jártában talál és fölvesz s úgy össze-vissza zsúfolja fejében a legkülönbözőbb ismereteket, hogy újak számára már helye sincs, a meglevőkkel pedig úgy megvan akadva, hogy semmi hasznukat se tudja venni. A józan ember azonban nagyon is vigyáz arra, hogy mit vesz be a fejébe, mit nem. Legfőképp csak azokat az eszközöket, amelyekre szüksége van, hogy a munkáját végezhesse s ezeket is oly szép rendben tartja, hogy bármikor tetszése szerint előrántassa őket. Mert tévedés azt hinni, hogy a fejet a végtelenségig lehet tömni; eljön az idő, midőn minden új ismeret kiszorít egy másik, már meglevőt: s ezér. fölötté fontos, hogy semmiféle haszontalan ismeretet be ne vegyünk.

— De a naprendszer! — kiáltottam föl álmélkodva. — A naprendszert csak kell ismerenie minden művelt férfinak?

— Ugyan miért kellene? — szölt Holmes türelmetlenül vállát vonva. — On azt mondja, hogy földünk, s vele mi is, forgunk a nap körül. Hát jól van. De feleljen most erre: mit

ártana nekem és a munkámnak, ha nem a nap, hanem a hold körül forognánk?

Megakartam kérdezni, hogy mi hát ez a munka? — de láttam rajta, hogy nem nagyon jó néven venné ezt a kérdést s azért hallgattam.

Midőn aztán később egyedül maradtam, megint fontolóra vettem rövid beszélgetésünket s igyekeztem következtetni belőle. Holmes azt mondta hogy semmiféle oly ismerettel nem tördök amely nincs összefüggésben a céljaira. Ennél fogva minden, amit tud, oly tudomány, aminek hasznát veheti. Gondolkozni kezdtem, hogy mi hát az, amit tud, a czeruzát, papírost véve, le is irtam. De mikor leírtam, önkénytelenül is elmosolyodtam a furcsa statisztikán, amely így hangzik:

Sherlock Holmes tudománya:

Mit tud az

1. Irodalomból . . . semmit.
2. Filozófiából . . . semmit
3. Asztronómiából . . . semmit.
4. Politikából . . . nagyon keveset.
5. Botanikából . . . Sokat a belladonnáról, ópiumról, digitalisről s általában a mérges növényekről. A gyakorlati növénytanból, kertészetből semmit.
6. Geológiából . . . keveset s azt is tapasztalutján. Például, ha csak ránéz is, megtudja mondani, hogy ez, vagy az milyen földréteg. Séta után mezmutatta a cipőjén a port, vagy sárt s a színéről, anyagáról meg tudta mondani, hogy Londonnak melyik részén szedte föl.
7. Kémiából . . . kitünő vegyész.
8. Anatómiából . . . Sokat tud, de rendszertelenül.
9. Bűnügyi irodalomból . . . Roppant sokat. Ugy látszik a században elkövetett minden bűntény minden részletét ismeri.
10. Kitünően hegedül.
11. Jó vivó, birkozó és öklöző.
12. Elég tüzetesen ismeri az angol törvényeket . . .

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA

2347—1904. éln. sz.

Pályázati hirdetés.

Nagyvárad thjf. városnál szervezett és lemondás folytán üresedésbe jött rajzoló állásra ezennel pályázatot hirdetek.

A rajzoló állás a szervezeti szabályrendelet 216 §-a értelmében 1200 korona évi fizetéssel van javadalmazva és nyugdíj igényvel egybekötve.

A rajzolókat a polgármester nevezi ki.

Felhívom ennél fogva mindazokat akik ezen állást elnyerni óhajtják, miszerint különösen a rajzolásbani képességüket igazoló és egyéb okmányokkal szabályszerűen felszerelt pályázati kérvényüket hozzam folyó évi július hó 15-ik napjának délután 5 óráig annyival is inkább adják be mivel a későbbben benyújtandó kérvények figyelembe vételni nem fognak.

Nagyvárad, 1904. június hó 18.

Rimler Károly,

polgármester.

Magyar műbutorgyár

részvénytársaság.

Ezelőtt REISZ és PORJESZ.**Május elsejétől fogva****Szent László-tér, a holdas templom mellett.**

Saját készítésű elegáns asztalos és kárpitos

BUTOROK

modern stílusban, gazdag választékban, yár rian.

Szolid, szabott árak!**Hirdetmény.**

„Nagyváradai Hitelbank Részvénytársaság“
(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

elfogad betéteket könyvecskékre és folyó számlára:

6 hóig elhelyezett összeg után **5%-os** kamatot fizet.

Előnyös feltételek mellett leszámított váltókat.

Jelzálogokra kölcsönöket nyújt.

Értékpapírok, ékszerek és terményekre előleget ad.

Nagyvárad, 1904. május hó.

739

AZ igazgatóság.**KECSKEMÉTY ISTVÁN****ÉTTERME és SÖRCSARNOKA Nagyváradon, Lukács György-(Kőfaragó)-utca sarkán.****Kitünő teke-pálya!**

Van szerencsém a n. é. közönség és igen tisztelt vendégeim becses tudomására hozni, hogy **teljesen újonnan átalakított és jól gondozott** minden kívánalmat kielégítő

teke-pályámat már megnyitottam

s azt a szórakozni vágyó közönség szíves rendelkezésére bocsátottam.

Továbbá ajánlom **magyaros konyhám, tisztán kezelt boraim** jutányos ár és pontos kiszolgálás mellett.

A n. é. közönség szíves pártfogását kérve, vagyok

teljes tisztelettel

KECSKEMÉTY ISTVÁN, vendéglős

743

Kerthelyiség megnyitás!

Tisztelettel hozom tudomására a m. t. közönségnek, hogy **nyári kerthelyiségemet ápr. hó 8-án azaz vasárnap** egyik helybeli kitünő cigányzenekar közreműködése mellett ünnepélyesen **megnyitottam.**

Kitünő magyaros étkek, frissen csapolt márcziusi SÖR, valamint **saját termésű, tisztán kezelt HEGYI BOROK** felszolgálásáról gondoskodva van.

Előzékeny kiszolgálás!**Polgári árak!**

Társas ebédek, vacsorák vagy lakomák étlap szerint vagy megállapított árak mellett elfogadják. — **ABONENSEK** részére mérsékelt árszámítás.

Egyben van szerencsém a vidéki utazó közönség szíves figyelmébe ajánlani újonnan berendezett **VENDÉGSZOBÁIMAT,** melyek tisztántartására különös gondot fordítok, valamint **SZALLÓHELY** is jutányos ár mellett szíves rendelkezésre áll.

A
**„Központi Takarékpénztár“ rész-
 vénytársaság**
 Nagyvárad, Olaszi
 Színház- és Szilágyi-Dezső-utca sarkán (Adorján Emil ház.)
 Törlesztéses
jelzálogkölcsonöket nyujt

10, 15, 20, 25, 30, 35, 40 és 50 évi
 visszafizetésre.

A kölcsönöket a legolcsóbb kamatláb
 mellett folyósítjuk és a legrövidebb idő
 alatt bonyolítjuk le.

A törlesztéses kölcsönöket záloglevél
 alapján nyujtjuk, azonban a záloglevele-
 ket teljes névértékben számoljuk el, azaz
 a kölcsön teljes összegben fizettetik ki.

Drága kamatozásu kölcsönök he-
 lyett olcsóbb kamatozásu kölcsönöket
 bélyeg és illeték mentesen nyujtunk.

Kölcsönöknél hiteles telekkönyvi ki-
 vonat, hiteles telekkönyvi birtokiv, eset-
 leg községi becsü bizonyítvány beküldése
 elegendő.

A „Központi Takarékpénztár“
 részvénytársaság.

TÖBB IZBEN KITUNTETETT

kizárólagosan I-ső rendü bácskai kenderből készült

Gazdasági kötél-gyártmányaimat

tetemesen **leszállított árban** számítom.

Ugyszintén **legjutányosabban** nálam szerezhetők be:

u j z s á k és v i z h a t l a n p o n y v á k
 kölcsönre és eladásra.

Ponyva vásznak, dohány- és zsák-zsineg, kévekötelek, valamint a gazda-
 legcélszerűbb vörösre festett végü **összes műszaki cikkek.**
 sághoz szükségeltető

Telefon 299. sz. **J. WEISZ MÓR** Nagyváradon, Kossuth Lajos-u.
 Andrényi-palota.

TELEFON: Iroda 67.
 Gyártelep 465.

TELEFON: Iroda 67.
 Gyártelep 465.

Cementárugyár, betonépítési, csatornázási és aszfaltiparvállalat

ROSENBERG IZSÓ

Iroda:
Kossuth Lajos-utca 3.

N a g y v á r a d.

Gyártelep:
Kert-utca 10. szám

Elvállal mindennemü betonépítési, csatornázási, aszfaltozási, gránit- és márványterazzo
 munkálatokat.

Betonmunkálatok: védgát, fal- és gépalapzatok, me-
 denczék, járdák, csatornák, szökő-
 kutak, zsilipek, hidak és átereszek o o o o o

Cementárugyártás: Egyszerü és szines cementlapok,
 csatornacsövek, lépcsők, fedőla-
 pok, esővizfolyókák, fürdőkádak, szarvasmarha jászolok,
 mindenféle műkövek. o o o o o o o o o

Gránit és márvány egyszerü és diszes kivitelben

Terazzo-munkálatok: Szabad. sodronybetétesek
 repedésmentes módszer

Aszfaltozások: Kapualjak, udvarok, pinczék, járdák
 aszfaltozása. o o o o o
 Elszigetelések aszfaltbitumennel.

**Nedves lakások és pinczék vízmentesítése és gyökeres
 szárazzá tétele.**

**Diszes fal- és keramitburkolatok a legjutányosabban
 lesznek elvállalva.**

Költségvetés ingyen és bérmentve.

Mindennemü építkezési anyagok nagy raktára.

662
 Beocsini Cementgyári Unio kizárólagos és főraktára. Beocsini Román és Portlandcement. Egresi szobrász és alabástrom gipsz. Valódi
 aszfalt fedellemezek. Kátrány fedellemezek. Aszfalt elszigetelő lemezek. Carbolineum. Tinctoral. Menyezeti nádfonat

J u t á n y o s á r a k !

Á r a k m i n d e n v a s u t á l l o m á s r a !